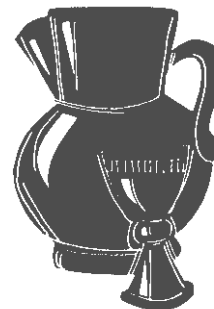

Fik Maria én over næsen ved brylluppet i Kana?

Af Erling Tiedemann, Pastoral-Centret

MANGE VIL SIKKERT umiddelbart finde, at sådan et spørgsmål er respektløst, - og jeg giver dem ganske ret! Men hvis spørgsmålet er respektløst, så måtte det dog være endnu værre, hvis svaret var ja. Og faktisk har det ofte været tilfældet: man har måske undgået spørgsmålet, men alligevel svaret bekræftende!

Let er det heller ikke. Hvordan skal man undgå at få indtryk af, at Maria blev vist af, når man står i kirken og hører evangeliet blive læst op: »Da nu vinen slap op, siger Jesu moder til ham: 'De har ikke mere vin.' Jesus svarede hende: 'Kvinde! lad mig i fred; min time er endnu ikke kommet.'«

Mon ikke enhver kvinde, hun være sig mor eller hustru, ville føle, at hun havde fået den kolde skulder, hvis hendes søn eller mand sagde til hende: »Kvinde! lad mig i fred?»

Og sådan er teksten rent faktisk blevet læst og udlagt. Jeg kan endog fra min tidligste ungdom huske, at en præst fra et andet kirkesamfund ved en sammenkomst i den kristelige gymnasiastbevægelse brugte dette Jesus-ord for at advare os katolikker mod at komme for godt i gang med Maria-dyrkelsen: Jesus havde jo selv sat Maria på plads, da hun trængte sig

frem ...! Nå, æret være præstens minde; jeg var jo selv i den apologetiske alder og har måske lagt alt for meget i dét, han sagde.

Men tilbage bliver alligevel spørgsmålet: fik Maria én over næsen, ja eller nej?

Inden det kan besvares og begrundes i relation til, hvad vi har hørt så tit, skal vi først kigge på, hvad der egentlig står i evangeliet, - og så viser det sig, at bare dét at få oversat teksten åbenbart slet ikke er så ligetil.

Hvad står der overhovedet?

»Kvinde! lad mig i fred,« hedder det ganske rigtigt i det lektionar, som vi stadig bruger ved søndagsmessen, og som gengiver Det danske Bibelselskabs 1948-oversættelse af Det nye Testamente.

Men i den »nye« oversættelse fra 1992 hedder det: »Hvad vil du mig, kvinde?« - Det vil jo i hvert fald sige, at oversættelsen i løbet af 44 år har ændret sig fra at være en *opfordring* til at være et *spørgsmål*, - og at »kvinde« er blevet flyttet hen bagved.

Går vi tilbage til Skat Rørdams oversættelse fra 1908, finder vi også et spørgsmål: »Kvinde, hvad har jeg med dig at gøre?« - Og kigger vi på vores egen Peter Schindlers oversættelse fra 1953, er udtrykket blevet til en *konstate-*

Den tredje dag var der bryllup i Kana i Galilæa, og dér var Jesu mor med; også Jesus og hans disciple var indbudt til brylluppet.

Men vinen slap op, og Jesu mor sagde til ham: »De har ikke mere vin.« Jesus sagde til hende: »Hvad vil du mig, kvinde? Min time er endnu ikke kommet.«

Hans mor sagde til tjenerne: »Gør, hvad som helst han siger til jer.«

Der var dér seks vandkar af sten; de stod der efter jødernes regler for renselse og rummede hver to til tre spande. Jesus sagde til dem: »Fyld karrene med vand.« Og de fyldte dem helt op. Og han sagde til dem: »Øs nu op og bær det hen til skafferen.« Det gjorde de så. Men da skafferen havde smagt på vandet, der var blevet til vin — han vidste ikke, hvor den kom fra, men det vidste de tjenere, som havde øst vandet op — kaldte han på brudgommen og sagde til ham: »Man sætter ellers den gode vin frem først, og når folk har drukket godt, så den ringere. Du har gemt den gode vin til nu.«

Dette gjorde Jesus i Kana i Galilæa som begyndelsen på sine tegn og åbenbarede sin herlighed, og hans disciple troede på ham.

(Joh 2, 1-11)

ring: »Mor, det er egentlig ikke vor sag.« (For mit indre øre kan jeg straks høre den forlængst afdøde teolog fra min gymnasietid hviske, at onkel Peter vist har sat lidt katolsk pynt på teksten, - men det vender vi tilbage til).

Kaster vi imidlertid et blik ud i den store verden, ser vi en hel vifte af oversættelser, der er med til at vise, at teksten nok kan have givet mere end en enkelt oversættelse grå hår i hovedet:

Den tyske økumeniske *Einheitsübersetzung*: »Was willst du von mir, Frau?«

Den franske *Jerusalem-Bibel*: »Que me veux-tu, femme?« - som svarer meget godt til den tyske gengivelse og til vores egen 1992-

oversættelse. *La TOB*, den økumeniske bibel i Frankrig, oversætter på ganske tilsvarende måde.

Nok så interessant bliver det, når vi kigger de forskellige engelsksprogede bibeludgaver igennem:

New International Version (NIV): »Dear woman, why do you involve me?« Det ligger ikke fjernt fra oversættelsen i *World English Bible* (WE): »Woman, why are you telling me about it?« - bortset fra, at NIV har et »dear« med, som vi også skal kigge nærmere på.

King James Version (KJV), der hedder sådan, fordi oversættelsen blev foretaget under den engelske kong Jacob den Første (James) i 1611, har: »Woman, what have I to do with thee?«

Revised Standard Version (RSV)

oversætter sådan: »O woman, what have you to do with me?« (Bemærk ombytningen mellem »mig« og »dig« i forhold til King James Version).

Den ombytning har *New American Standard Bible* (NASB) sat sig ud over ved at samle det hele i et enkelt »os«: »Woman, what does

that have to do with us?«

Young's Literal Translation (forkortet YLT) kommer måske kernen nærmest med oversættelsen: »What — to me and to thee, woman?« - thi hvad står der egentlig i den græske grundtekst? Nu må vi vel snart nærme os svaret på, om Maria fik én over næsen ...

Græsk Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι;

Transskription Ti emoi kai soi, gynai?

Oversættelse Hvad for mig og for dig, kvinde?

Den græske linie ovenfor ender med, hvad der på dansk ville være et semikolon, men det skal faktisk læses som et spørgsmålstegn. Dermed kunne vi måske mene, at vi havde fået afklaret, om der er tale om et spørgsmål, en opfordring eller en konstatering, - men sådan er det ikke.

I de ældste håndskrifter findes der slet ikke sådan en tegnsætning; det er noget, som først er kommet til langt senere, så man kan roligt sige, at når der her står et spørgsmålstegn i den græske tekst, så er det, fordi udgiverne har sat det i vore dages trykte udgave - og dermed indirekte har tolket teksten.

Og ikke nok med dét: ved at sætte spørgsmålstegnet efter kvinden har de anbragt dette ord som hørende sammen med de foregående ord; men hvem siger egentlig, at ordet ikke snarere hører sammen med de efterfølgende - altså: »Kvinde, min time er endnu ikke kommet.« Og hvem siger forresten, at denne sidste sætning om timen ikke også burde ende med et spørgsmålstegn ...?

Det bliver hurtigt klart, at det

ikke er så mærkeligt, at oversættelserne er så forskellige, for oversættes teksten bare helt ordret, kommer det ikke rigtigt til at betyde noget (selv om det faktisk er, hvad *Young's Literal Translation* har gjort). »Hvad for mig og for dig, kvinde?« - det kan man jo i hvert fald ikke meningsfyldt sige på dansk.

Hvad gør man så?

Når bibeloversætterne står over for sådant et udtryk, er de nødt til at prøve at finde ud af, hvad der er den dybere mening med teksten; den var måske ikke kryptisk, da evangeliet blev skrevet, men en direkte oversættelse ville være det i dag. Når oversætterne er nået så vidt, må de prøve at gengive denne mening på nutidens sprog, selv om der dermed ikke bliver tale om en ordret oversættelse ord til ord. Det forklarer altså sammen de forskellige forsøg, som er gengivet ovenfor; de er først og fremmest udtryk for, at teksten ikke er så let at gengive, og der er da også brugt mange liter blæk og farvebånd på at argumentere for både det ene og det andet.

En bestemt talemåde?

Mange oversættere er i den forbindelse standset ved - og måske blevet hængende i, - at »hvad for mig og for dig?« er et udtryk, der andre steder i datiden fremstår som en bestemt talemåde. Det optræder i politisk-diplomatisk forhandlingsprog, og her kommer også Det gamle Testamente ind i billedet. Nok er Det ny Testamente skrevet på græsk og Det gamle Testamente næsten helt på hebraisk, men det er ikke gået de nytestamentlige forfattere meget anderledes, end det går os selv, når vi skal prøve at tale udenlandsk: vi er tilbøjelige til at bruge vores danske talemåder og ordstillinger og så oversætte dem ord for ord til det fremmede sprog (hvad der som bekendt kan komme megen morskab ud af).

Tilsvarende er Det ny Testamente fuldt af udtryk og vendinger, som nok er skrevet på græsk, men som i virkeligheden er inspireret af Det gamle Testaments hebraisk - eller af »kusine-sproget« aramaisk, som på Jesu tid var det mest almindelige talesprog i Jødeland. *Semitismer* kalder man den slags tilfælde, hvor talemåder fra et semitisk sprog genfindes i ikke-semitiske skrifter.

Paralleller i GT?

Der er faktisk steder i Det gamle Testamente, hvor vi kan finde udtrykket »hvad for mig og dig« som et spørgsmål. Men nogle af dem forekommer ikke særligt relevante i sammenhæng med brylluppet i Kana.

Dommerbogen 11,12: »Jefta sendte bud til ammoritterkongen og sagde: 'Hvad er der os imellem, siden du går til angreb på mit land?'«

2 Krønikebog 35,21: Egypterkongen »Neko sendte bud til ham og sagde: 'Hvad er der os imellem, Judas konge?'«

Første Kongebog 17,18: Kvinden »sagde til Elias: 'Hvad har jeg med dig at gøre, gudsmænd? Du er kommet til mig for at gøre Gud opmærksom på min skyld og få min søn slået ihjel!'«

Selv om de græske ord her er nøjagtigt de samme i Johannes Evangeliet og i Septuaginta (den græske oversættelse af Det gamle Testamente), nemlig *ti emoi kai soi*, og selv om de i alle tre tilfælde afspejler det samme udtryk på hebraisk (*mah-lij walak*), så er det jo indlysende, at parallellerne ikke er relevante. I de tre tekster fra Det gamle Testamente drejer det sig om noget fra fortiden, som har skabt et modsætningsforhold, der nu ønskes forklaret: »Hvad er der fra fortiden i vejen os imellem, som gør, at du nu vil ... osv. osv.«

Og sådan er scenen ved brylluppet i Kana jo ikke.

מה-לי וְלָךְ

mah-lij walak

Prøv igen!

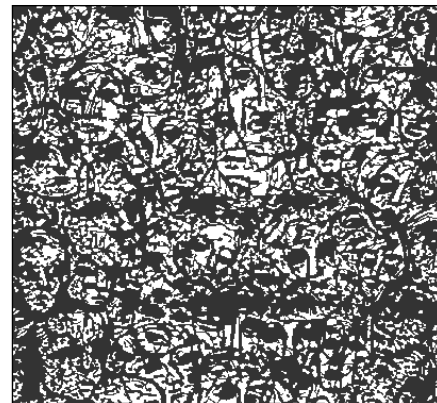
Mere relevante er måske følgende steder:

Anden Kongebog 3,13: »Men Elisa sagde til Israels konge: 'Hvad har du og jeg med hinanden at gøre?'«

Josvas bog 22,24: »Hvad har I med Herren, Israels Gud, at gøre?«

Her er ikke tale om en *modsætning fra fortiden*, men om et *fællesskab i nutiden*, - og hvis det er sådan, det skal forstås, så rammer Peter Schindler måske slet ikke så meget ved siden af med sit »Mor,

det er egentlig ikke vor sag.« - thi *vor sag* har jo som udtryk netop at gøre med noget, man har i fællesskab.

Hvad har vi med dig at gøre?

Også Det ny Testamente rummer imidlertid nogle få andre steder af interesse. I Matthæus 8,29 råber dæmonerne i den besatte således til Jesus: »Hvad har vi med dig at gøre?« - og helt klart er det jo, at de urene ånder aldeles ikke ønsker noget fællesskab med Jesus.

En fejlslutning

Det fremgår altså, at udtrykket »hvad for mig og for dig« kan dække over mere end et enkelt meningsindhold. Det er lige så klart, at den konkrete betydning af et sådant udsagn lige så meget afhænger af tonefald og kropssprog. Det får vi til gengæld ikke noget at vide om i evangeliet, - og generelt bør man undgå at psykologisere følelser ind i personerne, som teksten ikke selv giver dækning for.

Alligevel har mange på baggrund af de nævnte paralleller og ikke-paralleller i Det gamle og Det ny Testamente sluttet, at Jesus stillede et hårdt og afvisende retorisk spørgsmål til sin mor - kort sagt: hun fik én over næsen!

I sig selv er det jo ikke forkert at lede efter parallelle steder, som kan kaste lys over, hvordan et ord

eller et udtryk skal forstås. Tværtimod, det er en helt nødvendig øvelse, når man skal prøve at få fat på noget, som ikke er umiddelbart indlysende. Men det er ikke en øvelse, som kan stå alene, og gør den det alligevel, kan den nemt føre til fejlslutninger.

Se på sammenhængen

Ordene »hvad for mig og for dig« står jo heller ikke alene i Joh 2,4. De står sammen med både ordet *kvinde* og med udsagnet om *timen*, som ikke er kommet. Og hele verset er ikke frit i luften svævende, men er led i den samlede fortælling om brylluppet i Kana, som ender med de konkluderende ord: »Dette gjorde Jesus i Kana i Galilæa som begyndelsen på sine tegn og åbenbarede sin herlighed, og hans disciple troede på ham« Joh 2,11.

Som bekendt betegner man de tre første evangelier som *synoptiske*, fordi de har en fælles optik, d.v.s. samme synsvinkel på tingene. Johannes Evangeliet er *vinklet* anderledes, - ikke fordi det er mindre sandt eller virkeligt end de tre andre, men fordi forløbene fortrinsvis arrangeres og præsenteres under anvendelse af symboler, der giver adgang til en endnu dybere virkelighed. Det er måske overdrevet, men ikke helt forkert, når det engang er blevet sagt, at hver gang man læser i Johannesevangeliet, opdager man et nyt lag, man ikke fik øje forrige gang.

Det er derfor også kun at vente, at Johannes ikke vil beskrive brylluppet i Kana på samme måde som Matthæus, Markus eller Lukas - bortset fra, at de overhovedet ikke har

De har ikke mere vin ...

fortællingen med i deres evangelier. For synoptikerne ville forvandlingen af vand til vin have været en *dynamis*, d.v.s. en mægtig gerning, en undergerning. Men ordet *dynamis* findes overhovedet ikke i Johannesevangeliet. Her finder vi til gengæld, langt hyppigere end hos synoptikerne, ordet *sèmeion*: ved brylluppet gjorde Jesus begyndelsen på sine *tegn*.

Et signal

Alle drenge (store og små ...), der leger med modeljernbaner, ved, hvad en *semafor* er, men de tænker nok ikke på, at ordet kommer af det samme ord, som *tegnet* ved brylluppet i Kana. En semafor er en signalmast, og i stedet for at sige, at Jesus gjorde et tegn, kunne man såmænd godt sige, at han satte signal. Ved brylluppet i Kana gik signalet op, og det hele begyndte at rulle - frem mod det endelige og sidste signal: den totale hengivelse på korset i herlighedens time.

Signaler benytter sig af tegnsprog, og skal man forstå signalet, må man kende sproget. Og her er vi så igen ved brylluppet i Kana, som netop er en rigtig signalfortælling, spækket med menings-

fyldte signaler, der angiver, at her er vi ikke bare tilskuere til et ordinært bryllup, hvor vinen slap op, men hvor man var så heldig at have en mand med, der havde særlige evner på det felt. Historien handler nok om bryllup og om vin, men i en langt dybere betydning.

Både *bryllup* og *vin* er nemlig signalord, hentet fra Det gamle Testaments store forråd.

Vinen som tegn

Lad os tage vinen først. »Kostens tre grundpiller« i Bibelen er *vin*, *hvede* og *olie*. Det er i øvrigt typisk for hele Middelhavskulturen, at de tre næringsmidler betragtes som Guds gaver:

»Du vander bjergene fra din højsal, jorden mættes med frugten af dit værk [...] så der frembringes brød af jorden og vin, der giver mennesker glæde. Deres ansigt glinser af olie, og brødet giver mennesket nye kræfter« *Sl 104,13-15*.

Vin som udtryk for velstand er knyttet sammen med den gensidige troskab mellem Gud og hans folk:

»Når I hører disse retsregler og omhyggeligt følger dem, vil Herren din Gud bevare den pagt og troskab, han tilsvor dine fædre. Han vil elske dig og velsigne dig og gøre dig talrig; han vil velsigne [...] dit korn, din vin og din olie ...« *5 Mos 7, 12-13*.

Men pagten rækker længere frem, og også i den messianske opfyldelse i fremtiden indgår vinen.

Profeterne ender i reglen - måske efter en serie trusler! - med udtryk for *håb* - og ofte med *vin*:

»Der skal komme dage, siger Herren [...] Jeg vender mit folk Israels skæbne [...] de

skal plante vingårde og drikke vinen, de skal anlægge haver og spise frugten. Jeg planter dem på deres jord, og de skal aldrig mere rykkes op fra den jord, jeg har givet dem, siger Herren din Gud« *Amos 9,13-15*.

Vin indgår - som endnu et sidste eksempel - i Jacobs velsignelse af Juda, som nærmest fremstår som dypet i vin:

»Scepteret viger ikke fra Juda, staven ikke fra hans fødder, til der kommer en hersker, ham skal folkene adlyde. Han binder sit æsel til vinstokken, sit æselføl til vinranken; han vasker sin klædning i vin, sin dragt i drueblod. Hans øjne er mørkere end vin, hans tænder hvidere end mælk« *1 Mos 49,10-12*

På denne baggrund ser vi pludselig, at Marias ord får en helt ny rækkevidde, når hun som en *Sions datter* siger: »De har ikke mere vin ...«, og vi begynder at fornemme, at fortællingen drejer sig om noget langt større end om en tørlagt fest.

Et bryllup!

Bryllup - et dejligt ord i enhver familie! Men i høj grad også et signalord fra Det gamle Testamente, hvor billedet af brylluppet massivt er knyttet til forventningen: brylluppet, foreningen, relationen til Gud, de sidste tider, det

Bryllup - et dejligt ord i enhver familie

universelle perspektiv - vi finder det hele kædet sammen hos profeterne:

»På den dag, siger Herren, skal du kalde mig *Min Mand*, du skal ikke længere kalde mig *Min Ba'al*. [...] Jeg trolover mig med dig for evigt; jeg trolover mig med dig i ret og retfærdighed, i godhed og barmhjertighed. Jeg trolover mig med dig i troskab, og du skal kende Herren« *Hoseas 2,18-22*. (Og læg mærke til, at hveden, vinen og olien følger lige i kølvandet på disse vers: »Jorden skal svare kornet, vinen og olien ...« *Hoseas 2,24*)

Også hos Esaias finder vi signalord, som peger frem mod brylluppet i Kana:

»Du skal ikke længere hedde *Den Forladte*, og dit land ikke længere *Den Forstødt*. Men du skal kaldes *Elsket*, og dit land kaldes *Hustru*. For Herren elsker dig og tager dit land til hustru. Som den unge mand tager

jomfruen til hustru, tager din genopbygger dig til hustru, og som en brudgom fryder sig over sin brud, fryder din Gud sig over dig« *Es 62,3-5*.

Til disse tekster kan så naturligvis helt klart føjes *Højsangen*, der jo er gennemtrængt af kærlighed mellem kvinde og mand som symbol på Guds kærlighed til sit folk.

Nu begynder vi også at ane, at Jesus ikke bare - mere eller mindre tilfældigt - er kommet med til et bryllup, hvor brudgommen ikke har sørget for vin nok, men at fortællingens dybere lag handler om Jesus som den egentlige brudgom, der nu kommer som opfyldelsen af profeternes forjættelser - kommer som brudgom for at tage sit folk til ægte.

Men hvor er bruden?

Og nu kan det godt blive lidt vanskeligt at følge med (som om det ikke allerede havde været det længe, tænker måske den læser, som har holdt ud så langt!), for ligesom Jesus symbolsk har overtaget

brudgommens rolle ved det symbol-bryllup, som bryllupsfesten i Kana udvikler sig til, hvem har så overtaget rollen at stå der som symbol for det Israels folk, som Herren har trolovet sig med?

Svaret på dette spørgsmål finder vi, når vi indser, at det ikke er for at være afvisende over for sin mor, at Jesus siger »Kvinde!« til hende (og at det måske alligevel ikke var så godt, at Peter Schindler for at komme væk fra den misforståelse i stedet valgte at oversætte ved »Mor«!). Maria står der som kvinde, som Sions datter, som symbol for hele Israels folk, som nu tager imod sin brudgom, men også udtrykker folkets behov for frelse: »De har ikke mere vin ...!«

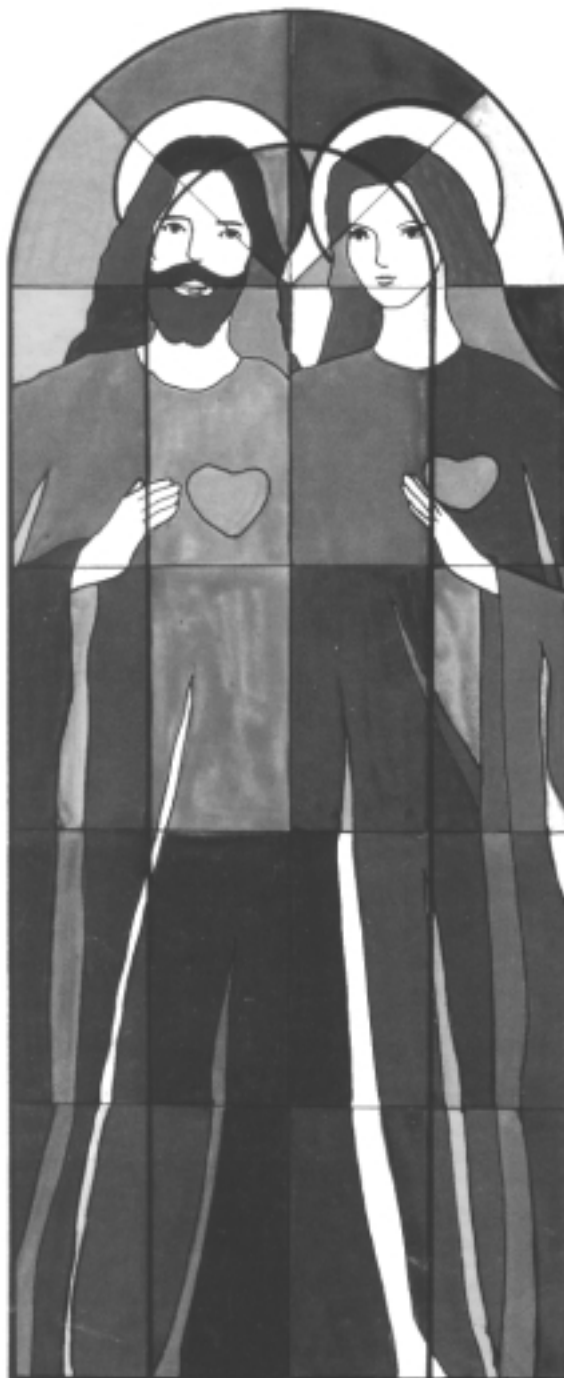
Jesus siger »kvinde« til Maria på en meget personlig måde, i en meget speciel grammatisk form, som vi også møder i Joh 19,26: »Da Jesus så sin mor og ved siden af hende den discipel, han elskede, sagde han til sin mor: 'Kvinde, dér er din søn.' Derpå sagde han til disciplen: 'Dér er din mor.' Fra den time tog disciplen hende hjem til sig.«

Igen: Johannesevangeliet rummer lag på lag. På overfladen er det en information om, hvordan der herefter blev sørget for Maria. I dybden handler det om Marias rolle som mor for disciplen, det vil sige: som mor for den Kirke, som betegnes som Kristi brud.

Det lille ord *kvinde* i fortæl-

lingen om det første tegn ved brylluppet i Kana viser frem mod det samme lille ord *kvinde* i beretningen om det sidste tegn: herliggørelsens time på korset.

Og ingen tvivl om, at *kvinde* her - både efter sammenhængen,

den grammatiske form og andre anvendelser i Johannesevangeliet - ikke er brugt afvisende, men

endog særdeles kærligt (hvad NIV-oversættelsen netop har forstået gennem indsættelsen af et »Dear« - og Peter Schindler i øvrigt også gennem sin mildest talt ikke ordrette anvendelse af ordet »Mor«).

Der er for mig og for dig

Med ordene »hvad for mig og for dig« distancerer Jesus sig altså overhovedet ikke fra sin mor. Nej, han drager hende tværtimod med ind i det forløb, som nu vil komme, og hvor der - selv om rollerne er væsensforskellige - er en rolle at spille for dem begge: der er en *for mig* og der er en *for dig!*

Så det er ikke, fordi Maria ikke har fattet en afvisning, at hun går videre til tjenerne; hun går tværtimod videre med en besked, der har sin egen signalværdi, fordi også den giver mindelser om Det gamle Testamente og drejer sig om opfyldelsen af pagten mellem Gud og mennesker: »Gør, hvad som helst han siger til jer!«

»Moses gik hen og kundgjorde alle Herrens ord og alle retsreglerne for folket, og folket svarede med én røst og sagde: 'Alt, hvad Herren befaler, vil vi gøre'.« (2 Mos 24,3-4)

Men hvad med *timen*?

Men sagde Jesus da ikke: »Min time er endnu ikke kommet?« Det skal vi

også lige nå at kigge på, men vi må nødvendigvis starte med at konstatere, at hverken Maria,

som går til tjenerne, eller Jesus, som giver dem besked om at fylde vand i karrene, har handlet, som om det endnu var for tidligt. Tværtimod, begges adfærd illustrerer, tiden er inde til noget.

Men igen viser det sig, at de lærde ej heller her er helt enige om, hvordan ordene skal forstås. Er det med »timen« en *konstatering*? Eller er det et *spørgsmål*?

Der er nok flest af de belæste, som har forstået det som en konstatering, men både mellem kirkefædre og moderne bibelforskere er der sandelig også sværvægtene, som når til den modsatte konklusion, herunder den kendte franske jesuit Xavier Léon-

Dufour, der finder, at vi skal forstå Jesu ord som et spørgsmål: »Er den endnu ikke kommet, min time?«

Skal man se på, hvordan Jesus (og Maria) nu handler - og hvordan det i øvrigt går for sig i resten af Johannesevangeliet - er man nok nødt til at svare både ja og nej på det spørgsmål, for her gælder det kendte paradoks om *allerede nu og dog endnu ikke*. Eller for at blive i paradokset: Timen er inde, men den er endnu ikke kommet - d.v.s. noget *er* begyndt (Jesus gjorde begyndelsen til sine tegn), men det er ikke nået til fuld udfoldelse - og *timen* indtræffer først fuldt og helt på Golgata.

Konklusion:

Jesus handler ikke *mod* sin mor, men *sammen med* sin mor, til hvem han siger det kærligt udtrykte *kvinde*.

Det sker i en sammenhæng, der er mættet af bibelsk symbolik, som angiver fortællingens dybere betydning.

At vand bliver til vin er det første tegn på vejen frem mod den dag, hvor Jesus på korset igen siger et kærligt *kvinde* til sin mor og fuldender hende i rollen som Kirkens mor, - den rolle, som hun som Sions datter og som symbolsk repræsentant for Israel tog op ved brylluppet i Kana.

Fik hun så én over næsen? *Nej, da ...! Tværtimod, da ...!*